

Kartoitus Turun keskustan katoilla pesivistä rantalinnuista

Tekijät: Niko Björkell, Jaakko Ojanperä ja Riku Ruuskanen

Sisällysluettelo

Johdanto.....	3
Menetelmät.....	3
Kartoituksen toteutus.....	3
Kartoituspisteet ja -kohteet.....	4
Kartoituspäivät.....	5
Tulokset.....	5
Ajankohtien ja paikkojen toimivuus.....	5
Laskentapisteet.....	8
Lajitulokset.....	10
Kehitysideoita.....	13
Lähteet.....	13

Johdanto

Kartoituksessa selvitettiin rantalintujen (*Charadriiformes*), eli tässä tapauksessa lokkien, tiirojen ja meriharakan, pesintää Turun keskustan alueella. Katoilla pesiviä lokkeja on jonkin verran kartoitettu aiemmin, mutta tarkkoja ohjeistuksia kartoitusten toteuttamiseen ei ole helposti saatavilla. Yhtenä päämääränä oli siis myös selvittää kartoitusmenetelmien, -paikkojen ja -ajankohtien toimivuutta Turun keskustan alueella, jotta kartoituksia voidaan toistaa systemaattisesti tulevaisuudessa. Kartoituksessa kiersimme Aurajoen molemmin puolin keskustan aluetta, ja onnistuimme löytämään melko kattavat reitit ja kohteet havainnoimiseen.

Menetelmät

Kartoituksen toteutus

Rantalintujen kaupunkikartoitukseen soveltuvaa valmista menetelmää ei varsinaisesti ole, joten jouduimme soveltamaan menetelmiä parhaamme mukaan. Aikaisemmista kartoituksista Turussa tiedämme vain, että ne tehtiin useiden henkilöiden toimesta kesäkuun alussa ”eri paikoista Turun keskustaa” (Rapp 2018). Päädyimme käyttämään menetelmää, jossa yhdistimme vesilintujen pistelaskennasta tuttuja pisteitä, sekä maalintujen kartoituksessa käytettävää kartoituslaskentaa (Koskimies & Väisänen 1988). Meillä oli pysyviä laskentapisteitä, joiden lisäksi kirjasimme havaintoja kävelyreiteiltämme. Menetelmä muistuttaa Helsingissä käytettyä näytealamenetelmää (Pakarinen 2013), mutta pyrimme näytealojen sijaan kattamaan Turun numeroidut kaupunginosat mahdollisimman tarkasti.

Havainnointia tehtiin kiikareita ja kaukoputkia apuna käyttäen, ja havainnot kirjattiin ylös sekä paperille että elektronisesti kännykän karttaohjelmille. Koordinattijärjestelmänä käytettiin ETRS–TM35FIN koordinaatteja. Kartoitus toteutettiin keväällä 30.4.-18.7.2024. Kartoittajina toimivat Niko Björkell, Jaakko Ojanperä ja Riku Ruuskanen.

Havainnoista kirjattiin laji, pesän tarkka paikka kartalle, pesinnän laatu (pari, mahdollinen pesintä, varma pesintä, poikasia) sekä poikasten määrä. Laskimme mukaan kaikki löytämämme pesinnät, joista valtaosa oli katoilla (ym. korkeilla tasanteilla), muutama valopylväillä ja yksi maassa. Myöhemmissä kartoituksissa parit ja mahdolliset pesinnät pyrittiin varmistamaan pesinnöiksi ennen kuin ne vietiin karttaohjelmaan. Lopulta pesinnöiksi laskettiin havainnot, joissa nähtiin emo pesällä tai havaittiin maastopoikasia (Lintuatlaksen pesimävarmuusindeksit 73, 75 ja 82). Poikasaikana samalla katolla olevien poikueiden erittely saattoi olla haastavaa. Vaikeissa tapauksissa lintuja pyrittiin tarkkailemaan pidemmän aikaa, jotta emojen läheisyys tai ruoan tuonti selkeytti poikasten määriä eri poikueissa.

Varmistettujen pesintöjen koordinaatit tallennettiin datapisteiksi kännykän Karttaselain-ohjelmaan, josta ne vietiin gpx-tiedostoiksi tietokoneelle. Eri kartoituspäivien havainnot tallennettiin eri karttatasoihin. Datapisteet nimettiin kaavalla [3+3 lyhenne] [pesä/poikasia] [poikasten lkm]. Käytetyt 3+3 lyhenteet olivat LARARG (harmaalokki, *Larus argentatus*), LARCAN (kalalokki, *L. canus*), LARFUS (selkälokki, *L. fuscus*), CHRRID

(naurulokki, *Chroicocephalus ridibundus*), LARSP (lokkilaji), STEHIR (kalatiira, *Sterna hirundo*), STESP (kala-/lapintiira). Lentopoikasten kohdalla on poikasten lukumäärän jälkeen lyhenne 'lent' osoittamaan, että tämä poikasmäärä oli selkeästi lentokykuisiä.

Kartoituspisteet ja -kohteet

Kartoitus tapahtui etupäässä havainnoimalla korkeilta paikoilta, joista oli hyvä näkyvyys Turun keskustan alueen katoille (Kartat 1 ja 2). Kohteiden valinta tapahtui paikallisten vinkkien ja kartoittajien kaupunkituntemuksen avulla, sekä osin kokeilun kautta. Huhtikuussa toteutetussa pohjustuksessa kokeilimme näkyvyyttä korkeilta kohteilta keskusta-alueen ympärillä, ja kartoituksen edetessä tutkimme jatkuvasti muita potentiaalisia paikkoja kartoituksia varten. Kartoituskertojen yhteydessä paikat valikoituivat niin, että tarkoituksena oli toteuttaa esimerkiksi Aurajoen itäpuolen kartoitus mahdollisimman tehokkaasti ylimääräisiä siirtymiä vältellen.

Sopivien havainnointipaikkojen selvitykseen tarvittiin paljon taustatyötä ja lupien kyselemistä. Suuressa osassa tiedustelemistamme kohteista oli erittäin lämmin vastaanotto ja pääsimme havainnoimaan niistä käsin. Havainnoinnin kannalta potentiaalisten korkeiden paikkojen läpi käyminen oli tärkeä pohjatyö tälle projektille.

Kartoitusten reitit valittiin molemmin puolin Aurajokea, millä saatiin käsitys keskustan alueen pesinnöistä. Yksi kulkemamme reitti sisälsi kohteet Korppolaismäki, Martti, Urheilupuisto, Sappalinnan kalliot, Vartiovuori, Walo Rooftop Bar, sekä KOP-kolmion 6. kerros (Taiste). Välillä kiersimme reitillä kohteet TYS Ikituurin kattoterassi, Turun yliopiston Naturan 3. kerros, Walo Rooftop Bar, Puolalanpuisto ja Juhannuskukkula. Muutamina kertoina aloitimme kartoituksen aamulla Sokos Hotel Kupittaaan kattoterassilta, josta on hyvät näkymät laajalle alueelle. Siirtyminen kohteiden välillä tapahtui kävellen, ja matkan varrella löydetyt pesinnät kirjattiin ylös. Port Arthurissa tehtiin myös erillinen kävelykierros pesintöjä etsien.

Kartoituspäivien sää oli poikkeuksetta kirkas ja selkeä, eikä sade tai kova tuuli haitannut havainnointia. Myös lämpöväreily pysyi melko hillittynä kartoituspäivinä. Kartoitukset pyrittiin aloittamaan aamulla, mutta osa kohteista avautui vasta iltapäivällä, jolloin kartoitusten ajankohta vaihteli jonkin verran.

Ensimmäinen kartoitus oli 30.4., jolloin havaittiin harmaalokkien jo aloittaneen pesintänsä. Kartoitukset jatkuivat aina 18.7. asti, jolloin kaikilla silloin havaituilla pesivillä lajeilla oli jo lentokykuiset poikaset. Kartoituskertoja oli tällä ajanjaksolla yhteensä 7.

Kartoituspäivät

Pohjustus kartoitustyölle:

21.4. 13.00-19.00 (Tekijät: JO, RR)

Paavo Nurmen stadion, Samppalinnanpuisto, Vartiovuori, Walo Rooftop Bar

Kartoituspäivät

30.4. 8.00-15.00 (JO, RR, NB)

Korppolaismäki, Martti, Urheilupuiston kalliot, Samppalinnanpuisto, Vartiovuori, KOP-kolmio (Taiste)

3.5. 8.00-15.30 (JO, RR, NB)

TYS Ikituurin kattoterassi (YO-kylä), Walo Rooftop Bar, Kakola

20.5. 8.00-15.00 (JO, RR)

Sokos Hotel Kupittaaan kattoterassi, Turun yliopisto Naturan 3. kerros, Puolalanpuiston Ystävyydenpatsas, Humalistonsilta, Juhannuskukkula

17.6. 7.00-15.00 (JO, RR, NB)

Korppolaismäki, Urheilupuiston kalliot, Samppalinnna, Walo Rooftop Bar, Puolalanpuisto

18.6. 8.00-13.00 (JO, RR, NB)

Juhannuskukkula, Aurum 5.-6. krs., Turun yliopisto Naturan 3. kerros, TYS Ikituurin kattoterassi, Martti

27.6. 7.00-13.00 (JO, NB)

Sokos Hotel Kupittaaan kattoterassi, KOP-kolmio (Taiste), Walo Rooftop Bar

18.7. 8.45-13.30 (NB)

Kävelyreitti Pohjola, Humalistonsilta, Port Arthur, Walo Rooftop Bar

Tulokset

Ajankohtien ja paikkojen toimivuus

Kartoitusten ajoittaminen oikein on tärkeää, mutta haastavaa. Eri lajit voivat aloittaa pesinnän hyvin eri aikoihin, ja näin ollen poikaset voivat olla osalla lajeista lentokykyisiä, kun toisilla lajeilla ne vasta kuoriutuvat. Havaintojemme mukaan harmaa- ja kalalokit aloittivat pesintänsä jo toukokuun alussa, mutta esimerkiksi selkälokit ja tiirat vasta myöhemmin toukokuun keski- tai loppuvaiheilla. Poikasia näkyi harmaalokeilla jo 20.5., muilla lajeilla poikasia näkyi 17.6. tehdystä kartoituksesta alkaen. Harmaalokkien poikaset olivat 27.6. kartoituksessa jo isokokoisia ja mahdollisesti lentokykyisiä. Kala- ja selkälökeilla sekä tiiroilla

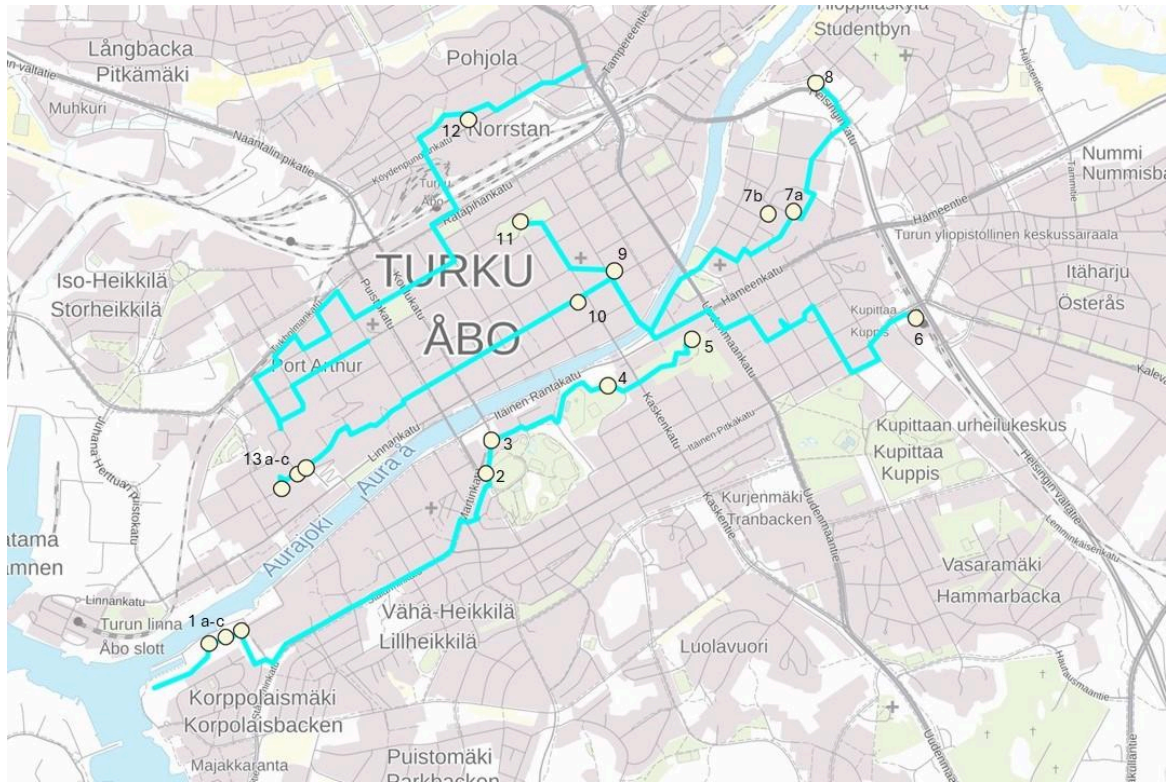
oli vielä tähän aikaan lentokyvttömiä maastopoikasia. Viimeisellä kartoituksella 18.7. kaikilla havaituilla lokeilla oli lentopoikasia, tiiroja ei tällä kierroksella havaittu. Paras ajankohta tuleville kartoituksille lienee siis jossain toukokuun keskivaiheen ja kesäkuun lopun välillä, jolloin kaikilla lajeilla on pesintä käynnissä tai lentokyvttömiä poikasia. Erityisen kylmä tai lämmin kevät voinee siirtää lajien pesintäajankohtaa, jonka takia kartoituksia kannattaa tehdä useampia.

Katoilla pesivien rantalintujen löytäminen on kattojen korkeuden ja monimuotoisten rakenteiden johdosta hankalaa. Tämän vuoksi pyrimme löytämään useita sijainniltaan mahdollisimman korkeita kartoituspisteitä (Kartta 1), joissa näkyvyys ei ole estynyt. Karttaan 2 on merkitty arvio alueesta, jonka sisältä pystyimme rantalintuja kartoittamaan. Kuten kartasta käy ilmi, pystyimme melko hyvin kattamaan Turun numeroidut kaupunginosat.

Kohteissa havaittuja näköesteitä olivat erilaiset rakennukset ja niiden osat, puiden ja pensaiden lehdet, sekä ikkunalasien aiheuttamat vääristymät. Rakennusten ja lehtien peittävyysongelmaan pyrimme vaikuttamaan etsimällä useita kartoituspisteitä, joilta pystyimme kattamaan mahdollisimman suuren alueen. Samalla pystyimme tarkkailemaan samoja alueita useista eri kulsista, ja usein vasta toisesta kuvakulmasta samasta havainnosta sai aiemmin havaitun mahdollisen pesinnän varmistettua. Jotkin kartoituspisteemme sijaitsivat rakennuksissa, joissa osan tai koko näkymän peittivät erilaiset ikkunalasit. Huomasimme lasien aiheuttavan vaihtelevia määriä vääristymiä, jotka lyhyelläkin etäisyyksillä häittivät huomattavasti näkyvyyttä. Ikkunalasien läpinäkyvyys kannattaakin tarkistaa etukäteen tällaisilla kohteilla.

Puiden ja pensaiden lehdet puhkesivat suunnilleen toukokuun keskivaiheilla, mistä aiheutui haittaa näkyvydessä myöhemmillä kartoituskerroilla. Jatkossa kartoitukset kannattaisi aloittaa jo mahdollisesti toukokuun alussa. Toisaalta rantalintujen pesinnän suhteen toukokuun alun kartoitukset eivät välttämättä ole sopivin ajankohta, joten käytännössä useat kartoituskerrat ovat tarpeen tarkan pesintäkartoituksen tekemiseen.

Haasteena oli myös pesintöjen tarkka sijoittaminen kartalle, erityisesti tarkkaillessa kaukoputkella pitkien matkojen päässä olevia rakennuksia. Yksittäisen kattorakenteen sijoittaminen kartalle voi olla paikoin hyvinkin haastavaa, ja se vaatii usein luovaa kolmiulotteista ajattelua. Keskustan alueelle rakennetaan koko ajan uutta, ja käyttämämme ilmakuvat olivat harvoin ajan tasalla. Pesintöjen sijoittamisessa kartalle auttoi todella paljon ryhmämme vankka ydinkeskustan ja sen läheisten katujen, kortteleiden ja rakennusten tuntemus. Haastavissa tilanteissa saattoi usein näkyä vain pieni osa jotain toista rakennusta, jonka perusteella pystyi päättämään kohteelle tarkemman sijainnin. Tätä voisi helpottaa jalkautuminen ennakkoon keskustan alueelle ja hyvän pohjustustyön tekeminen. Karttapalveluista Google Maps ja sen Street View -ominaisuus olivat suuri apu tarkkojen sijaintien paikallistamiseen, vaikka välillä nämäkään eivät täysin luotettavasti auttaneet löytämään kohdetta.

Kartta 1: Rantalintujen laskentapisteet 1-13, sekä kävelen katettu alue. © Taustakartta (rasteri) 15.8.2024, Maanmittauslaitos

Kartta 2: Arvio alueesta, jonka sisältä rantalinnut pystyttiin kartoituksessa laskemaan. © Taustakartta (rasteri) 15.8.2024, Maanmittauslaitos

Laskentapisteeet

Kuvia laskentapisteiden näköaloista löytyy liitteestä 1.

Korppolaismäki (1 a-c)

Kolme pistettä, joista hyvä näkyvyys Aurajoen pohjoispuolelle (satama-Port Arthur-Föri), sekä osittain Telakkarannan ja Vähä-Heikkilän katoille. Etelään näkyvyys jää piiloon puiden ja omakotitalojen taakse.

Urheilupuisto (2 ja 3)

Kaksi lähekkäistä pistettä Urheilupuistossa. Piste 2 on urheilustadionin lehterin länsikulmassa, piste 3 on kesäteatterin takana kalliolla. Pisteeltä 2 on hyvä näkymä osalle Martin kerrostalojen katoille, sekä Aurajoen toiselle puolelle. Myöhemmin keväällä puiden lehdet peittävät pisteen näkyvyyttä. Piste 3 tarjoaa hyvän ja miltei esteettömän näkymän Aurajoen vastarannalle.

Samppalinna (4)

Piste 4 on Äiti ja lapsi -patsaan luona. Siitä on näkymä Aurajoen pohjoispuolelle, joka kattaa mm. Hansakorttelin kattoja ja pääkirjaston luona olevia taloja.

Vartiovuori (5)

Keväällä pisteeltä 5 oli vielä melko hyvä näkyvyys keskustan alueelle, mutta heti lehtien puhjettua puihin sen näkyvyys estyi. Näkymä Vartiovuoren korkeimmalta kohdalta itään päin kohti Vähä-Hämeenkatua on hyvä, mutta puut haittaavat näkymää myös siellä myöhemmin kesällä.

Sokos Hotel Kupittaa (6)

Joukahaisenkatu 6 sijaitsevan hotellin kattoterassilta on hyvä näkyvyys Kurjenkaivonkentän ja Tuomiokirkon suuntaan, sekä osittainen näkyvyys Itäharjun rakennuksille. TYKS:n rakennukset estävät näkyvyyttä pohjoiseen ja Kupittaaan korkeat rakennukset näkymän lounaaseen.

Yliopistonmäki (7 a-b)

Piste 7a on Natura-talon 3. kerros., maantieteen osaston porrastasanteella. Piste 7b on Aurum-rakennuksen ylimmissä kerroksissa. Pisteeltä 7a on ikkunan läpi nähtävissä Yliopistonmäen ja Hämeenkadun rakennuksia. Aurumista voi periaatteessa nähdä useampaan ilmansuuntaan, mutta valitettavasti näköalat olivat rajoitettuja ja ikkunalasien läpinäkyvyys oli heikkoa. Pääsimme kokeilemaan laskentaa muutamasta huoneesta, mutta huonolla tuloksella. Lisää Aurumista kts. "Mahdolliset muut kohteet".

TYS Ikituuri (8)

Kattoterassi Pispalantie 16. Hyvä näkyvyys Lonttisista lännessä aina Nummenmäelle kaakossa, hyvä paikka erityisesti VI kaupunginosan kattojen laskemiseen. Laaja näkyvyys korkealta pisteeltä, eikä kattoterassin kaiteen lasitus yllä kovin korkealle estämään näkymää.

Sokos Wiklund Walo Rooftop Bar (9)

Kattoterassi Eerikinkatu 11. Hyvä näkyvyys keskustan alueen katoille, mutta myös pidemmälle (mm. Kurjenkaivonkentän katot). Korkea lasitettu kaide häiritsee hieman havainnointia.

KOP-kolmio, Taiste (10)

Ydinkeskustan kattojen ja erityisesti Hansan kauppakeskuksen havainnointiin sopiva kohde. Kristiinankadun suuntaan myös hyvät näkymät ja luonnollisesti KOP-kolmion sisäpihalle sekä Linnankadun suuntaan sisäpihojen yli. Lasit aiheuttivat vääristymää melko paljon.

Puolalanpuisto (11)

Näkymä Rauhankadun suuntaan on mainio ja Ystävyyspatsaan juurelta näkee myös läheisten talojen katoille.

Juhannuskukkula (12)

Ratapihankadun suuntaan näkymä on hyvä ja VI ja VII kaupunginosien tarkkailu onnistuu täältä melko hyvin. Myös Logomon ja rautatieaseman läheiset alueet näkyvät Juhannuskukulalta hyvin.

Kakola (13 a-c)

Paras näkyvyys on kalliolta Graniittilinnankadun lounaispäädyssä (piste 13a, Malminpuisto), josta näkee kallon länsipuolen lähiympäristön kattoja, sekä Aurajoen etelärannan taloja. Pisteistä 13 b-c näkymä on paljon kapeampi, mutta nekin kannattaa tarkistaa, sillä niistä näkee Aurajoen eteläpuolen rannan rakennusten kattoja. Piste 13b on Michailowinkadun ja Graniittilinnankadun risteyksessä, piste 13c Funikulaarin ylätasanteen vieressä.

Kävelykohteet

Osa Turun keskustan alueista sopivat hyvin kävelen kierrettäviksi kohteiksi. Näillä alueilla katot ovat matalammalla ja lintujen kartoituksen kannalta ne jäävät usein laskentapisteiltä katveeseen. Martin, Port Arthurin ja rautatieaseman ympäristö ovat tällaisia mielellään erikseen jalan kartoitettavia alueita. Tässä kartoituksessa ehdimme touko-kesäkuussa tarkistaa Martin ja rautatieaseman ympäristöjä, ja niiltä löydettiin useita pesiä, joita ei laskentapisteiltä nähty. Port Arthurin käynti jäi valitettavasti heinäkuulle, jolloin alueelta ei enää löydetty pesiviä rantalintuja. Tämä alue olisi todennäköisesti käytävä läpi touko- tai kesäkuun aikana.

Mahdolliset muut kohteet

Erinäisistä syistä emme käyneet kaikissa kohteissa, jotka voisivat toimia kartoituksessa. Muutama potentiaalinen paikka jäi huonon informaationkulun takia pois reitiltämme, mutta tulevana vuosina näitä voidaan lähestyä tarpeeksi ajoissa ennen kartoituksen toteutusta. Uusille kohteille pääsemiseen voitaisiin hyödyntää eri verkostoja, ja tiedustella uusia kohteita esimerkiksi Turun lintutieteellisen yhdistyksen sähköpostilistojen kautta.

Meille oli ennen kartoituksia tarjottu mahdollisuutta päästä Majakkarannassa kerrostalon katolle, mutta tämä olisi vaatinut turvavaljaiden ja -köyden käyttöä. Työmäärän ja saavutetun

aineiston hyötysuhde ei tässä tapauksessa nähdäksemme kohdannut. Yksityiset asunnot tai kerrostalot voivat olla tulevia kartoituksia ajatellen myös hankalia kohteita toistojen suhteen, sillä pääsy näihin kohteisiin voi olla hyvin riippuvaista yksityishenkilöistä.

Yliopistonmäellä vaikuttaa olevan useampia mahdollisesti kartoitukseen soveltuvia kohteita, mutta monet niistä vaativat lupaa ja jonkun avaamaan lukittuja ovia kartoittajille. Yhteyden saaminen oikeisiin henkilöihin osoittautui vaikeaksi, joten monet näistä kohteista jäivät pois kartoituksistamme. Esimerkiksi Aurumissa on ylemmissä kerroksissa kattoterassi, mutta emme löytäneet oikeaa yhteyshenkilöä ajoissa, jotta olisimme päässeet kokeilemaan sen toimivuutta. Turun kiipeilypalatsin katolla oleva koroke olisi ollut erittäin hyvä lisä havainnointikohteeksi, mutta emme tavoittaneet tällekin kohteelle yhteyshenkilöä.

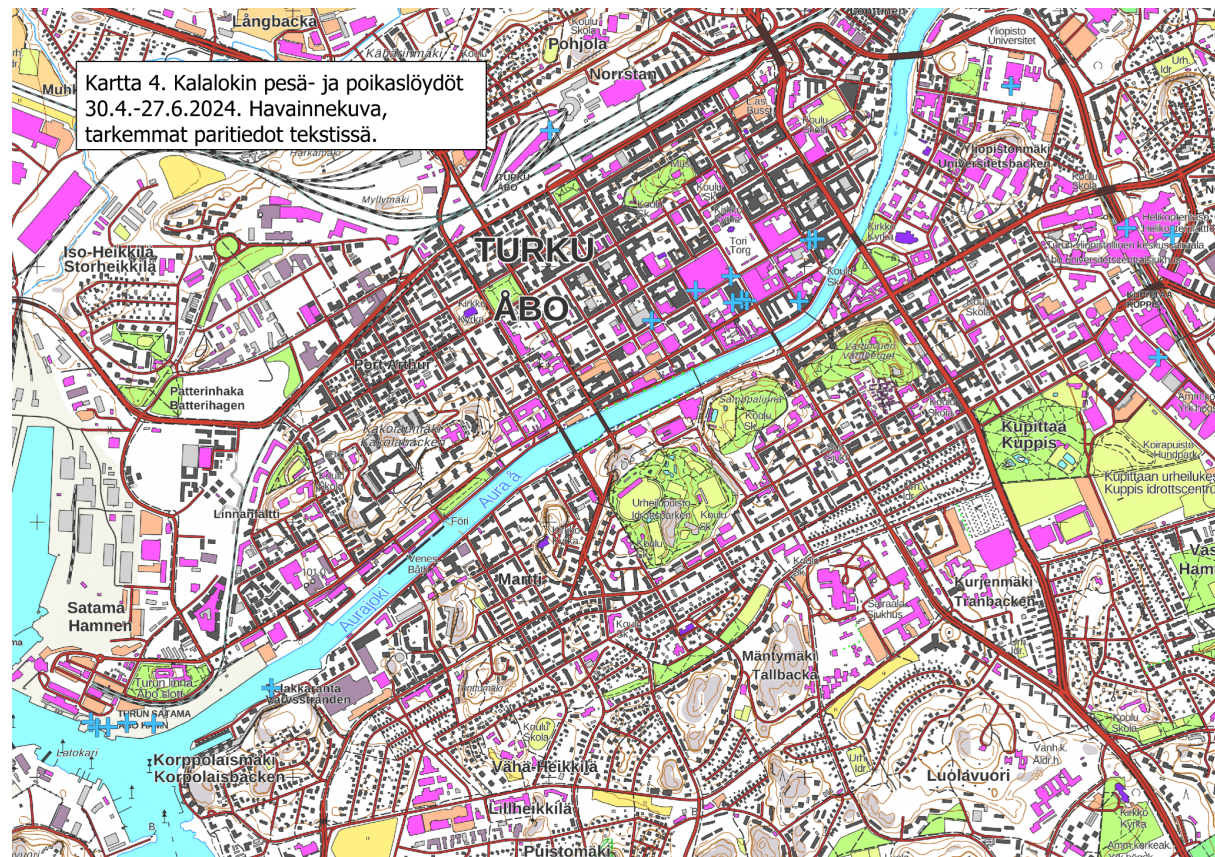
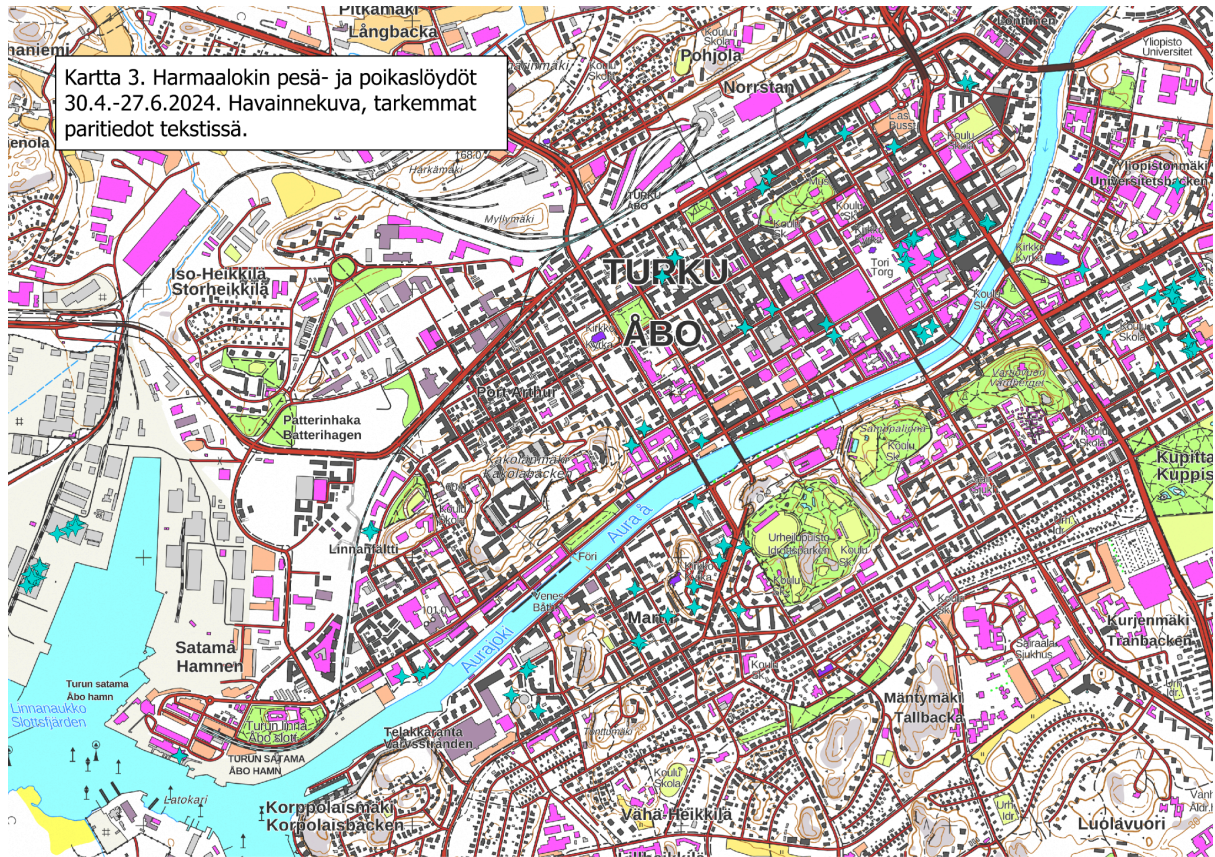
Ydinkeskustassa sijaitsevat korkeat talot olisivat myös auttaneet kartoitustyössä. Erityisesti Puutarhakadun ja Puolalankadun läheisyydessä olevat korkeat rakennukset olisivat olleet mielenkiintoisia kohteita. Kävimme tiedustelemassa Taidemuseosta mahdollisuutta tarkkailla heidän tiloistaan, mutta korkealla olevat tilat olivat niin ahtaita ja matalia, että havainnointi olisi ollut mahdotonta. Vartiovuorella olevan observatorion terassilta on hyvät näkymät keskustan katoille, mutta emme olleet vielä tietoisia tästä paikasta kartoituksia tehdessä. Terrassille pääsyä pitäisi todennäköisesti tiedustella Stiftelsen för Åbo Akademiä.

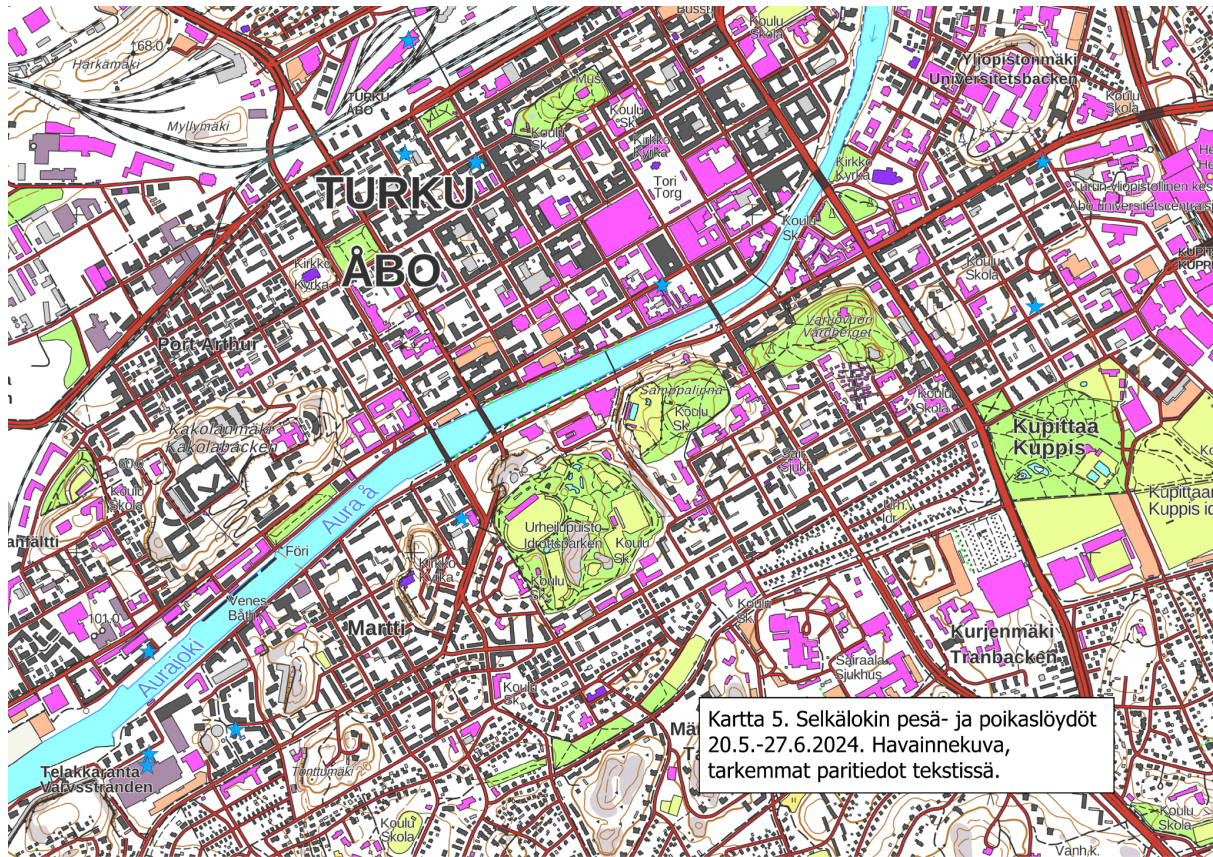
Luolavuori olisi myös voinut olla potentiaalinen havainnointikohde, mutta rajallisen ajan takia emme ehtineet käydä tarkastamassa näkyvyyttä sieltä. Tämä kohde kannattaisi käydä pohjustamassa ennen tulevia kartoituksia. Kartalta ja valokuvista katsottuna vaikuttaa siltä, että korkeudesta huolimatta näkymä keskustan alueelle saattaa olla hyvin rajoittunut rakennusten ja maastonmuotojen takia.

Lajitulokset

Ensimmäisten kartoituskertojen pesintähavainnot koostuivat oletetusti lähinnä harmaalokeista. Harmaalokki oli myös koko kartoitusajan selkeästi runsaslukuisin laji kartoittamallamme alueella. Toiseksi yleisimpiä pesimälajeja olivat kalalokki ja selkälokki, joista havaittiin molemmista lajeista useampia pesiviä yksilöitä. Selkälokkien pesintä alkoi selkeästi harmaalokkeja ja kalalokkeja myöhemmin, ja ensimmäiset pesintähavainnot selkälokista tehtiin vasta kolmannella kartoituskerralla 20.5.

Naurulokista teimme vain yhden varman pesintähavainnon kauppakeskus Hansan katolta KOP-kolmiolta havainnoiden. Samalla katolla oli myös muutama muu epävarmaksi jäänyt naurulokin pesintä. Naurulokki pesii usein koloniassa, ja samanaikaisesti katolla oleskellut reilun kymmenen linnun parvi voi viitata useampaan pesintään. Samalla katolla esiintyi myös samanaikaisesti viisi kalatiiraa, ja Eerikinkadun puolella Hansan katolla havaittiin 27.6. ainakin yksi kalatiiran maastopoikanen. Toinen potentiaalinen pesintäpaikka kalatiiruille oli Ruorikadulla satama-alueella sijaitseva teollisuushalli, jonka katolla havaittiin parhaimmillaan viisi poikasta ja useampi aikuinen lintu. Rakennuksen katolla oli hiekkaa, ja se näytti lupaavalta pesimäpaikalta.

Kartat 3-5, lajikohtaiset varmat pesäpaikat kartoitetulla alueella © Maastokartta (rasteri) 14.1.2025, Maanmittauslaitos

Meriharakasta emme kovasta etsimisestä huolimatta saaneet paikannettua varmaa pesintähavaintoa. HavaitSIMME aikuisen yksilön useaan otteeseen Kauppiaskatu 2:n korkean kerrostalon päällä, ja ainakin kerran havaitSIMME parin viereisellä Turun pääkirjaston katolla. HavaitSIMME 26.5. kartoitusten ulkopuolella meriharakan kantavan ruokaa Lemminkäisenkadulla Datacityn liepeillä, mutta emme saaneet paikannettua pesintää. Alueella on kuulemamme mukaan ollut ainakin yksi pesivä pari aikaisempina vuosina. Olemme myös havainneet meriharakoiden etsivän ruokaa Aurajoen rannalta Kirjastosillan ja Aurasillan välillä sekä Lönnrotinpuistossa, sekä tänä vuonna että aikaisempina vuosina. Nämä voivat olla mahdollisesti samoja pesiviä yksilöitä, jotka oleskelivät Kauppiaskadun ja pääkirjaston lähetyvillä.

Yhteenvetona arvioimme lajien parimäärät seuraavasti: harmaalokki 70 (66+4), kalalokki 30 (22+8), selkälokki 15 (9+6), naurulokki 4 (1+3), kalatiira 2 (1+1), lapintiira 1 (0+1), tiiralaji 2 (2+0) ja meriharakka 2 (0+2). Suluissa ilmoitettuna järjestyksessä parit, joilla todettiin varmaa pesintää, sekä parit, joiden pesiä ei löydetty. Kartat 3-5 havainnollistavat harmaa-, kala- ja selkälökin varmojen pesintöjen jakautumista kaupunkialueella aikavälillä 30.4.-27.6., mutta ne eivät anna täydellistä kuvaa parimäärästä, sillä osa karttapisteistä on hyvin lähekkäin tai pariutuneiksi tulkittujen lintujen pesiä ei löydetty.

Kehitysideoita

Jos kartoitusaluetta on aikomus jatkossa laajentaa, tulisi uusien kartoituspisteiden ja reittien suunnittelu tehdä hyvissä ajoin ennen pesintöjen alkamista. Erityistä lupaa vaativiin kohteisiin tulisi olla hyvissä ajoin yhteydessä kulkulupien ja käytön varmistamiseksi, ja uudet kartoituspisteet tulisi käydä tarkastamassa näkyvyyden kannalta. Lupaavalta vaikuttava kartoituspiste voi olla odotettua huonompi, jos potentiaalisia pesimäkattoja jää katveeseen, tai mikäli näkyvyyttä estää esimerkiksi kasvillisuus tai lasitusten aiheuttama vääristymä.

Vaikka osa kartoituspisteiden näkymästä oli rajoittunut kapea-alaisuuden tai esteiden vuoksi, oli suuresta kartoituspisteiden määrästä selkeästi hyötyä kartoituksessa. Useampi havainto saatiin varmistettua pesinnäksi vasta toiselta pisteeltä, kun ensimmäisestä pisteestä pesintä saattoi jäädä osin katveeseen. Myös esimerkiksi KOP-kolmio oli pisteenä lasin aiheuttaman vääristymän ja rajoittuneesta näkyvyydestä huolimatta merkittävä, sillä se oli ainoa piste, josta oli näkymä Hansan kauppakeskuksen katoille. Vaikka kauppakeskus on suhteellisen matala ja sen näki usealta korkealta kartoituspisteeltä, kattojen rakenne esti pesintöjen havaitsemisen muualta.

Uusia kartoituspaikkoja voi tiedustella myös esimerkiksi paikallisilta harrastajilta. Yksityishenkilöiden parvekkeilta kartoittaminen voi olla haastavaa, mutta taloyhtiöiltä voi tiedustella mahdollisuutta uusille kartoituspisteille kerrostaloista, mikäli niistä löytyy esimerkiksi asukkaiden käyttöön tarkoitettuja näköalatasanteita tai parvekkeita. Paikallisten havaintoja varmoista pesinnöistä voitaisiin myös hyödyntää kartoituksessa, mikäli kartoitusta halutaan laajentaa.

Lähteet

Koskimies, P., Väisänen, R. A. 1988. Linnustonseurannan havainnointiohjeet (2. painos). Helsingin yliopiston Eläinmuseo.

Pakarinen, R. 2013. Helsingiläisten kattolokit ja valkuposkihanhet. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 10/2013.

Rapp, J. 2018. Lokkilintujen (Laridae) kattopesintä Turun keskustassa. LuK-tutkielma, Turun yliopisto, Biologian laitos.